

มนุษย์ตามแนวสังคมศาสตร์ HUMAN THROUGH SOCIAL SCIENCE APPROACH

พระครูสุธรรมกิจโกศล

Phrakhru Sudhammakitgosol

สาขาวิชารัฐศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์

E-mail : sudhamkit@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับมนุษย์ตามแนวสังคมศาสตร์ โดยใช้การศึกษาภาคเอกสารเป็นหลัก ผลการศึกษาพบว่า มนุษย์เราได้พยายามรวมกลุ่มหรือเกาะกลุ่มกันอย่างเหนียวแน่นเพื่อความอยู่รอดหรือเพื่อมิให้ขาดสายพันธุ์หรือเผ่าพันธุ์ชาติของมนุษย์ ดังที่นักวิทยาศาสตร์ได้ทำการศึกษาค้นคว้ากันว่า มนุษย์ตามประวัติศาสตร์พวกเขาพากันดำเนินวิถีชีวิตกันอย่างไร อยู่กันแบบไหนหรือช่วยเหลือซึ่งกันและกันอย่างไรโดยทางประวัติศาสตร์ เขาบันทึกกันไว้อย่างไร ใช้อะไรเป็นหลักฐานในการบันทึกให้อนุชนได้ทราบ ประวัติความเป็นมาบ้างและเริ่มแรกทีเดียวนั้นสิ่งมีชีวิตซึ่งอุบัติขึ้นมาแล้ว พวกเขาช่วยกันแก้ปัญหากันอย่างไร โดยเฉพาะปัญหาแรก คือ ปัญหาเกี่ยวกับอาหาร ปัญหาเครื่องนุ่งห่ม ปัญหาที่อยู่อาศัยและปัญหา การเจ็บไข้ได้ป่วย เป็นต้น ปัจจัยอันเป็นพื้นเหล่านี้ สิ่งมีชีวิตจะต้องประสบและแก้ไข สิ่งมีชีวิตเหล่าไหน แก้ปัญหาไม่ได้ก็จำเป็นจะต้องสูญเผ่าพันธุ์ไปโดยปริยายดังประวัติศาสตร์ที่เราได้ศึกษามาแล้วอาจจะเป็นจริงหรือไม่จริงได้ทั้งสองประการ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับศรัทธาของผู้ศึกษาเท่านั้น

คำสำคัญ: มนุษย์, สังคมศาสตร์

Abstract

This article aims to present the concepts of human beings according to social science. By mainly using the document study. The results show that: Humans have tried to tightly assemble or cling together for survival or to prevent the lack of human species or races. As scientists have studied and researched how do humans follow their lifestyles? How is each other or how to help each other through history? How are they recorded? What is the evidence to record the youth to know the history and at first, the only thing that has happened? How do they help each other solve problems? Especially the first problem is a problem with food. Clothing problems Housing problems and illnesses, etc., which are these basic factors Living organisms must be experienced and resolved. These

creatures cannot solve the problem, it is necessary to have extinct species implicitly, as the history that we have studied may be true or not both Depending on the faith of the student only.

Keywords: Human, Social Science

บทนำ

สังคมศาสตร์ หมายถึง ศาสตร์ที่ว่าด้วยความรู้ที่เกี่ยวกับกลุ่มคนซึ่งมีการจัดระเบียบ ในการมีชีวิตอยู่ร่วมกัน มีแบบแผนการดำเนินชีวิตแบบเดียวกัน มีวัฒนธรรมเป็นแบบเดียวกันและมีความรู้สึกเป็นพวกเดียวกันในสังคมสังคมศาสตร์นั้นประกอบด้วยวิชาหมวดใหญ่ ๆ เช่น ประวัติศาสตร์ สังคมวิทยา มานุษยวิทยา เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ จิตวิทยาสังคม เป็นต้น มนุษย์ตามแนวสังคมศาสตร์ หมายถึง มนุษย์จะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์เกี่ยวข้องกับสังคมมนุษย์ทั้งในอดีต ในสมัยกลางและ ปัจจุบัน เป็นต้นว่า การเรียนรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสังคม มนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับกลุ่มบุคคล มนุษย์กับความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ชาติเผ่าพันธุ์การเมืองการปกครอง การวิวัฒนาการการดำเนินชีวิต ตลอดจนพฤติกรรมของมนุษย์ในการรวมกลุ่มเป็นกลุ่ม เป็นชุมชน ชุมชนเมืองหรือสังคมเมือง เป็นต้น

ความหมายของสังคมมนุษย์

ก่อนอื่นจะได้ศึกษามนุษย์ตามแนวทางสังคมศาสตร์นั้นนำเสนอแนวคิดของนักสังคมศาสตร์และท่านเหล่านั้นมีแนวคิดอย่างไร ฉะนั้นจึงควรนำทัศนะของท่านเหล่านั้นมาศึกษา คือ

1. ดับลิว แอล รีส (W.L. Reese)กล่าวว่า สังคม หมายถึง ร่วมส่วนหรือรวมกันเป็นหนึ่งเดียวเป็นประชาคมบ้างและเป็นสมาคมบ้างทั้งประชาคมและสมาคมรวมกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเป็นสังคม
2. อาร์โนลด์ ดับลิว กรีน (Arnold W.Green, 1972) กล่าวว่า สังคม คือ กลุ่มคนที่ประกอบจากทุกเพศวัยอาศัยอยู่ในอาณาบริเวณและในช่วงเวลาถาวร กลุ่มนี้ได้ติดต่อสัมพันธ์ตามระเบียบแบบแผนของสถาบันที่สร้างขึ้นเพื่อสนองความต้องการและประโยชน์นานาประการในการดำรงอยู่ร่วมกัน
3. เจมส์ ดับลิว แวนเดอร์เซนเดน (James W. Vander Zanden, 1996) กล่าวว่า สังคม คือ กลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในอาณาบริเวณเดียวกันและร่วมใช้วัฒนธรรมเดียวกัน กลุ่มคนดังกล่าวนี้อาจมีขนาดเล็กจำนวนไม่ถึงร้อยคน
4. เสธียร์โกเศศ ให้ความหมายของสังคมว่ามนุษย์ที่รวมกันอยู่ เป็นหมู่ มีทั้งหญิงและชายตั้งภูมิลำเนาเป็นหลักแหล่ง ณ ที่ใดที่หนึ่งเป็นประจำ เป็นเวลานานตามสมควรจนกว่าจะเรียนรู้และปรับปรุงตนเองแต่ละคนได้และประกอบการทำงานเข้ากันได้มีความสนใจในสิ่งอันเป็นมูลฐานแห่งชีวิตมีการครองชีพและความปลอดภัยทางร่างกายก็เป็นหน่วยหนึ่งของส่วนร่วมมนุษย์ที่รวมกันเป็นหมู่คณะ (เสธียร์ โกเศศ, 2543)

ประเภทของสังคมมนุษย์แต่ละยุค

สังคมโบราณ ประกอบด้วยสังคมมนุษย์อาศัยต้นไม้ สังคมมนุษย์อาศัยถ้ำและสังคมมนุษย์อาศัยพื้นที่ราบในยุคหินเก่า (2,000-8,000 ปี ก่อนค.ศ.)คือยุคนี้ตั้งแต่มีสัตว์โลกคล้ายมนุษย์หรือมนุษย์วานรเกิดขึ้น

คือ 6 ล้านปี โพรเมทมีลักษณะคล้ายมนุษย์หรือมนุษย์วานร จำพวกนี้มีวิถีดำรงชีวิตด้วยการล่าสัตว์เก็บของป่าและเลี้ยงสัตว์บ้างเล็กน้อยเท่าที่จำเป็นต่อวิถีการดำรงชีวิตของพวกเขา

สังคมมนุษย์ยุคกลางหรือยุคหินใหม่ (8,000-4,000 ปีก่อน ค.ศ.) ยุคนี้ประกอบด้วยสังคมมนุษย์เลี้ยงสัตว์สังคมกสิกรรมพืชสวน, สังคมเกษตรกรรมพืชสวนและสังคมอุตสาหกรรมบางชนิด

สังคมยุคปัจจุบันหรือยุคเหล็ก (4,000-2500 ปีก่อน ค.ศ.) ประกอบด้วยสังคมอุตสาหกรรมและสังคมเทคโนโลยีตามประวัติศาสตร์ของสังคมมนุษย์ในบทแรกๆ ได้ให้รายละเอียดไปแล้วนั้น แต่บทนี้คงจะประมวลตามแนวคิดเกี่ยวกับผลการศึกษาและค้นคว้าของคณะวิทยาศาสตร์ครั้งล่าสุดเมื่อปี พ.ศ. 2536 ของประวัติศาสตร์สังคมมนุษย์ผู้เขียนมีข้อสันนิษฐาน เพียงสองประเด็น คือ

1. จากหลักฐานการขุดค้นซากดึกดำบรรพ์ตามทฤษฎีพัฒนาการบรรพบุรุษของมนุษย์ตามแนวสังคมศาสตร์

การขุดพบและค้นพบสิ่งประดิษฐ์คิดค้นตลอดจนวัตถุต่าง ๆ หรือจากการวิเคราะห์ก้อนดินที่ขุดมาใต้ทะเลลึกๆ รอบทวีปแอฟริกาที่เปิดเผยเมื่อปี พ.ศ. 2536 นี้ ทำให้นักวิทยาศาสตร์ตั้งข้อสมมติฐานเกี่ยวกับขั้นตอนพัฒนาการของบรรพบุรุษของมนุษย์และสามารถช่วยให้เราพอจะประติดประต่อภาพการพัฒนาการของประวัติสังคมมนุษย์ได้อย่างคร่าวๆ พอจะสรุปได้ดังนี้ (มุลนิธิชุดโลกสีเขียว, 2537)

1.1. เมื่อ 6-5 ล้านปี มาแล้วสิ่งมีชีวิตที่คล้ายลิงยืนตรงได้อุบัติขึ้น ซึ่งดูจากโครงสร้างจากร่างกายเป็นสัตว์กินพืช หน้าที่และรูปร่างกายยังมีส่วนคล้ายลิงใหญ่มากจนทำให้นักวิทยาศาสตร์สันนิษฐานผิดไปว่าบรรพบุรุษมนุษย์น่าจะมาจากลิงใหญ่จำพวกนี้และอีกประมาณ 4 ล้านปี ที่ผ่านมานั้น ฟอสซิลพบก้อนหินที่บดพืชพันธุ์ธัญญาหารก็สมบูรณ์ สัตว์โลกทุกประเภทดำเนินชีวิตไปอย่างราบรื่น เกิด เอบ หรือลิงเอบคล้ายคนเดินตรง รู้จักใช้เครื่องมือ แต่ยังไม่สร้างเครื่องมือเองเช่นอาจใช้ท่อนกระดูก ไม้หรือหินแหลมเป็นอาวุธใช้เฉพาะกิจหรือเฉพาะหน้าแล้วทิ้งไป นักวิทยาศาสตร์เรียกชื่อว่า ออสตราโลพิเทคัส (Australopithecus)

1.2. เมื่อ 3-2 ล้านปีที่ผ่านมาคือช่วงระยะเวลาประมาณ 2.8 ล้านปีที่ผ่านมา บรรพบุรุษของมนุษย์ได้กระจายออกอย่างน้อยเป็นสองสายพันธุ์คือออสตราโลพิเทคัส ลักษณะของออสตราโลพิเทคัส ยังมีลักษณะส่วนใหญ่คล้ายลิงใหญ่ ถึงแม้จะยืน เดินได้ การตั้งลำตัวเกือบตรง แต่ยังมีลักษณะคล้ายคลึงกับคนแก่เดินและส่วนลักษณะของเอบโรสโตสหรือ แอบบิลิส การตั้งลำตัวตรง คล้ายคลึงกับมนุษย์ปัจจุบันเกือบหมด แต่ทั้งสองสายพันธุ์นี้กินพืชเป็นอาหารและได้สูญพันธุ์ไปเมื่อประมาณ 2.8 – 1 ล้านปีที่ผ่านมาแล้วอพยพเดินทางจากทวีปแอฟริกาไปยังดินแดนต่าง ๆ ทั่วโลกและพัฒนาเป็นมนุษย์ยุคปัจจุบัน

2. ทฤษฎีความสัมพันธ์ภูมิอากาศกับพัฒนาการของมนุษย์ตามแนวสังคมศาสตร์มนุษย์พัฒนาการเช่นนี้ได้อย่างไร เมื่อไม่นานมานี้ นักวิทยาศาสตร์ได้สันนิษฐานว่า การเปลี่ยนแปลงทางภูมิอากาศมีผลกระทบต่อพัฒนาการของมนุษย์โดยตรง โดยได้มีนักวิทยาศาสตร์คนหนึ่ง ได้นำดินจากพื้นมหาสมุทรอันเกิดจากการทับถมของดินที่ปลิวมาจากแผ่นดินทวีปแอฟริกา ซึ่งเชื่อว่า เป็นถิ่นกำเนิดของมนุษย์ มาศึกษาจากหลักฐานที่พบรวมทั้งละอองเกสรต่าง ๆ นักวิทยาศาสตร์ขณะนี้ได้เสนอทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างภูมิอากาศกับวิวัฒนาการของมนุษย์ชัดเจนขึ้น พอสรุปดังนี้ (อลิซาเบธ เอส วรบา และปีเตอร์ เดอ เมโนคาล, 2537) คือ

2.1 ในระยะ 7-6 ล้านปีมานี้ภูมิอากาศบนทวีปแอฟริกาที่มีลักษณะสลับกันระหว่างหนาวแล้งกับร้อนชื้นขึ้น

2.2 ในระยะ 6-5 ล้านปีมาแล้วสังคมโลกมนุษย์เกิดโลกาพิบัติขึ้นหรือพื้นพิภพเกิดมีอากาศแห้งแล้งและหนาวจัด

2.3 เมื่อราว 2.8 ล้านปี เกิดหน้าแล้งจัดขึ้นอีกครั้งหนึ่งออสเตรเลียพิเทคัสทีกินพีซเป็นหลักได้สูญพันธุ์ไปเหลือแต่โฮโมฮาบีลิส ซึ่งเป็นต้นตระกูลของมนุษย์ปัจจุบัน

ดังนั้นเราคงพอประมวลมนุษย์ตามแนวสังคมศาสตร์ได้ว่า ตั้งแต่เริ่มนั้นสายพันธุ์มนุษย์อาศัยอยู่หรือดำรงชีพหรือดำเนินชีวิตโดยอาศัยบนต้นไม้มาก่อนจนกว่าจะหาสถานที่เหมาะสมอยู่ได้ จากการดิ้นรนเพื่อการอยู่รอด มนุษย์ได้ทำอะไรเป็นหลาย ๆ อย่าง เช่น ใช้เครื่องมือ ใช้ภาษา ใช้ไฟ ใช้สัตว์เป็นอาหารเพิ่มขึ้นจากพืช ที่สูงสุดคือการใช้สติปัญญา ชื่อทางวิทยาศาสตร์ของมนุษย์ในปัจจุบันเรียกว่า โฮโม ซาเปียน แปลว่า มนุษย์ที่รู้คิดอย่างมีเหตุผลในสมัยปัจจุบัน

ประวัติการการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ตามแนวสังคมศาสตร์

ในบรรดาไพรเมททั้งหลาย มนุษย์เราเป็นไพรเมทซึ่งพัฒนาการไปรอบด้านอาทิ เช่นระบบร่างกายจากก่อนเดินตัวไม่ตรง ก็พัฒนาให้เดินตรงตัวได้ ส่วนด้านความเป็นอยู่ มนุษย์เราพัฒนาในด้านความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นในด้านสติปัญญา มนุษย์เราก็กพัฒนาโดยวิธีการสร้างสรรค์มาโดยตลอดประวัติศาสตร์สมมติมนุษย์ตามแนวสังคมศาสตร์ตามหนังสือมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมกล่าวถึงประวัติการดำรงชีพของมนุษย์ตามแนวสังคมศาสตร์ไว้ว่า “มนุษย์เป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมและเป็นสัตว์สังคมในอันดับไพรเมทซึ่งมีการพัฒนาการทางสติปัญญาอย่างสูง” ในจำนวนไพรเมทเหล่านั้น ไพรเมทคล้ายกับมนุษย์ปรากฏขึ้นราว 60 ล้านปี มาแล้วหลังจากการสูญพันธุ์ของไดโนเสาร์ที่ครองโลกมาราว 160 ล้านปี เราพอประมวลเหตุการณ์เกี่ยวกับประวัติศาสตร์การดำเนินชีวิตของมนุษย์ตามแนวสังคมศาสตร์ได้เพียง 60 ล้านปีมาเองโดยแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ หรือ 2 ลักษณะคือ

1. รูปแบบที่อยู่อาศัยและการดำเนินชีวิต แต่เดิมมนุษย์เรามีพรรคพวกน้อยมีความจำเป็นต้องอาศัยอยู่อาศัยต้นไม้หรือยึดต้นไม้เป็นที่อยู่อาศัย ทั้งนี้เพื่อความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สินของมนุษย์ หลักจากนั้นจึงมีพัฒนาการไปอาศัยถ้ำ จากถ้ำพัฒนาการไปอยู่พื้นราบ จากพื้นราบพัฒนาการไปเป็นกลุ่ม จากกลุ่มที่พัฒนาไปเป็นชุมชนและสังคมการเมืองเป็นที่สิ้นสุด นอกจากนี้ยังมีกระบวนการหลายอย่างสำหรับการดำรงชีพแบบนั้น ซึ่งก็ได้กลายเป็นลักษณะเฉพาะบางอย่างของมนุษย์ด้วย ดังนั้นจึงพอประมวลไพรเมทได้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม (อลิซาเบธเอส วรบา และปีเตอร์ เดอ เมโนคาล, 2537) คือ

1.1 ไพรเมทโพรซิเมียนส์

1.2 ไพรเมทแอนโทรโพลี

2. ลักษณะสำคัญของไพรเมททั้งหลาย ลักษณะที่สำคัญของไพรเมทร่วมกันหลายประการ เช่นมี 5 นิ้ว มีหัวแม่มือสามารถจับหรือเก็บบจับนิ้วอื่นที่เหลือได้ทั้งหมด ช่วยให้มิมือหรือเท้าช่วยจับกิ่งไม้จับอาหารตลอดจนจับวัตถุอื่นได้อย่างมั่นคง ลักษณะพิเศษของไพรเมทนั้นโดยเฉพาะไพรเมทของมนุษย์แบ่งได้ดังนี้ (อลิซาเบธเอส วรบา และปีเตอร์ เดอ เมโนคาล, 2537) คือ

2.1 ลักษณะการพัฒนาโดยเฉพาะ

2.2 ลักษณะเด่นของไพรเมทมนุษย์มีขาต่อเป็นแนวตรงกับลำตัวเป็นพื้นฐาน

2.3 ไพรเมทมนุษย์ลักษณะพิเศษที่มีโครงสร้างกระดูกหรือร่างกายที่เป็นกลาง ๆ

2.4 ลักษณะการพัฒนาสมองไพรเมทมนุษย์

2.5 ภาษาสื่อสารไพรเมทมนุษย์เรา

2.6 สิ่งประดิษฐ์คิดค้น ได้แก่เครื่องมือประกอบอาชีพของพวกเขา

สังคมมนุษย์ตามแนวคิดของอริสโตเติล (Aristotle)

ก่อนที่จะกล่าวถึงสังคมมนุษย์ตามแนวคิดของอริสโตเติลก็จะกล่าวถึงประวัติของอริสโตเติล โดยสังเขปคือ อริสโตเติล เกิดที่เมืองสตาگیرัส บนแหลมแคลซิติกใน แคว้นเธรส พ.ศ.159 อยู่ห่างจาก ตะวันออกของแอลโลนิโนในปัจจุบันเพียงเล็กน้อย เป็นนักปราชญ์ชาวกรีก เขามีแนวคิดหรือมีทัศนะ เกี่ยวกับสังคมมนุษย์ว่า มนุษย์เป็นสัตว์สังคม (Social animal) ทั้งนี้เขามีแนวคิดที่ว่า มนุษย์โดยสภาพ ธรรมชาติจำเป็นต้องมีชีวิตอยู่ร่วมกับคนอื่น ๆ ติดต่อกันซึ่งกันและกัน ไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่อย่าง อิสระตามลำพังแต่ผู้เดียวได้สังคมจึงเกิดขึ้น อริสโตเติลย้ำว่าจะไม่มีมนุษย์โดดเดี่ยวเลยในโลกเพราะคน เดียวไม่อาจสืบเชื้อสายต่อมา ไม่อาจป้องกันตนเองและไม่อาจหาเลี้ยงชีพอยู่ได้นาน ไม่อาจบำรุงสติปัญญา ความคิดและมีกำลังใจเพียงพอ มนุษย์จึงรวมตัวตั้งรัฐหรือและสังคมขึ้นมา รัฐหรือสังคมจึงเป็นสถาบันที่ เกิดขึ้นตามธรรมชาติและเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับสังคมมนุษย์ มนุษย์สามารถที่จะค้นพบจุดหมายปลายทาง ของชีวิตได้ภายในสังคมเท่านั้น หากไม่มีสังคมหรือรัฐแล้ว มนุษย์ไม่ต่างอะไรกับสัตว์ป่า โดยประมวลทัศนะ เกี่ยวกับมนุษย์ตามแนวสังคมศาสตร์หรือสังคมมนุษย์ตามแนวคิดของอริสโตเติลได้ดังนี้ (สมบัติ อารังธัญ วงศ์, 2546)

1. **หน้าที่ในการศึกษา** สังคมมีหน้าที่ให้การศึกษาแก่พลเมืองของรัฐทุกคนในด้านการศึกษาแล้ว สังคมมีหน้าที่รับผิดชอบต่อพลเมืองของรัฐทุกคน ไม่เลือกชั้นวรรณะ พลเมืองทุกคนจะต้องได้รับการเท่า เทียมกัน สังคมจะปล่อยปละละเลยให้พลเมืองด้อยการศึกษาอย่างเด็ดขาด เพราะ มันเป็นการชีวิตของ สังคมใดสังคมหนึ่งว่า พลเมืองได้รับการศึกษาดีและสูงด้วย ก็จะทำให้สังคมนั้นมีการพัฒนาระบบต่าง ๆ ของรัฐให้เจริญก้าวหน้าได้รวดเร็ว

2. **ภาษาสื่อสาร** สังคมมนุษย์ถือว่าภาษาการสื่อสารเป็นสิ่งสำคัญอันดับแรกของสังคมมนุษย์ ภาษาจึงทำให้มนุษย์พิเศษกว่าไพร่เมทอื่น การสื่อสารด้วยภาษานี้เองที่ทำให้มนุษย์เป็นสัตว์สังคม สังคม เกิดขึ้นเพราะมนุษย์มีธรรมชาติแห่งการใช้ภาษา ภาษาจึงเป็นสื่อสารที่สำคัญระหว่างมนุษย์กับมนุษย์และ มนุษย์กับรัฐตลอดทั้งสร้างสังคมมนุษย์เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันก็เพราะภาษาสื่อสาร

3. **ครอบครัว** สังคมมนุษย์ได้สร้างครอบครัวขึ้นมาอันดับแรกของสังคมโลกก็ว่าได้ เพราะสังคม มนุษย์สร้างครอบครัวแบบมีจุดประสงค์เพื่อช่วยกันในการแสวงหาปัจจัยในการดำรงชีพ และครอบครัวหรือ ปัจเจกชนเป็นส่วนประกอบของรัฐ โดยแนวคิดของเขาให้พลเมืองแต่งงานคือ ชายอายุ 37 ปี หญิงอายุ 18 ปี เป็นอย่างน้อย ทั้งนี้เพื่อให้มีครอบครัวมากขึ้น ก็มีการรวมตัวเป็นบ้าน เป็นหมู่บ้าน เป็นชุมชน เป็นเมือง และเป็นประเทศชาติหรือสังคม

4. **เมื่อมีครอบครัวแล้วมันเป็นความจำเป็นจะต้องมีรัฐและรัฐมีความสำคัญต่อสังคมมนุษย์ ด้วย** สังคมมนุษย์ แม้เราจะรู้จักการรวมกลุ่มกันเพื่อการจัดตั้งสังคมขึ้นมาก็จริง แต่ถ้าเราไม่มีการจัดตั้งรัฐ ขึ้น มันก็ไม่มีคามหมาย ดังนั้น อริสโตเติล ว่ารัฐจะสำคัญและจำเป็นในการดำรงชีวิตของมนุษย์

5. **กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน** ตามแนวคิดของอริสโตเติลแล้ว แม้ว่าสังคมมนุษย์จะมีการศึกษา มีภาษาสื่อสาร และมีรัฐไว้เป็นที่พึ่งพาอาศัยแล้ว สังคมมนุษย์หรือ ปัจเจกชนขาดไม่ได้คือกรรมสิทธิ์ใน ทรัพย์สินของตนเองอย่างสมบูรณ์ เพราะทรัพย์สินยังก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำการงาน นอกจากนี้ ทรัพย์สินยังก่อให้เกิดความเพลิดเพลินยินดี เมื่อไม่มีทรัพย์สินสมบัติ ประชาชนจะเพลิดเพลินดีและมี ความสุขได้อย่างไร

6. ความสัมพันธ์ของสถาบันครอบครัว ตามทัศนะของเขาแล้ว เขามีทัศนะว่าครอบครัวจะมีความสัมพันธ์ระหว่างสามีกับภรรยา บิดามารดากับบุตรธิดา และนายกับคนใช้หรือทา

7. ความเป็นพลเมือง พลเมืองของรัฐคือบุคคลผู้ที่มีสิทธิและมีหน้าที่ในส่วนของเมืองการปกครองของรัฐที่เขาถือกำเนิดหรือเขาอาศัยอยู่

8. การเมืองการปกครอง ตามทัศนะของเขาแล้ว พลเมืองของรัฐคือบุคคลผู้ที่มีสิทธิและมีส่วนในการปกครองของรัฐที่เขาอาศัยอยู่ พลเมืองสามารถจัดตั้งรัฐบาลปกครองรัฐ ซึ่งมีรูปแบบการปกครอง 6 ระบอบตามแนวสังคมนิยม เกณฑ์ที่อริสโตเติลใช้ในการแบ่งการปกครองมีอยู่ประการ คือ

8.1 จำนวนบุคคลผู้ใช้อำนาจอธิปไตยในการปกครอง

8.2 จุดมุ่งหมายของการปกครองอยู่ที่ประโยชน์ของประชาชนหรือผู้ปกครอง

รูปแบบสังคมการเมืองการปกครองของอริสโตเติล

1. ราชาธิปไตย 2. ทูนาธิปไตย
3. อภิชนาธิปไตย 4. คณาธิปไตย
5. มัชฌิมาธิปไตย 6. ประชาธิปไตย

สังคมนิยมตามแนวคิดของจอห์น ล็อก (John Lock)

ล็อก (พ.ศ. 2175 -2247) เป็นชาวอังกฤษ เขามีแนวคิดเกี่ยวกับสังคมนิยมว่าแต่เดิมมนุษย์มีชีวิตอยู่ตามสภาพธรรมชาติที่ปราศจากสังคม เพราะมนุษย์เป็นสัตว์ที่มีเหตุผล มีศีลธรรม สามารถเข้าใจกฎธรรมชาติ และใช้กฎนั้นในการดำเนินชีวิต พึงพอใจอยู่ในสภาพธรรมชาติ แต่มีความเห็นแตกต่างตรงที่ว่าสภาพธรรมชาตินั้นเต็มไปด้วยสันติภาพ เมตตาธรรม การอุปการะซึ่งกันและกันและการอนุรักษ์เขามีความเห็นเพิ่มเติมว่าสภาพธรรมชาตินั้นมิได้ขาดกฎหมายเพราะมนุษย์อยู่ภายใต้กฎธรรมชาติอยู่แล้วและย่อมมีสิทธิต่างๆตามธรรมชาติ จะอย่างไรก็ตามเมื่อมนุษย์ทวีจำนวนมากขึ้นการฝ่าฝืนกฎธรรมชาตีก็น่ามากขึ้นจึงจำเป็นต้องมอบอำนาจการปกครองให้แก่ผู้ซึ่งพวกตนมอบให้บริหารสังคมต่อไปโดยประมวลแนวคิดเกี่ยวกับสังคมนิยมดังนี้ (สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2546)

1. ทฤษฎีสัญญาประชาคม

ทฤษฎี หมายถึง กฎ กติกา ระเบียบ ข้อกำหนด หรือหลักเกณฑ์ของข้อสรุปตกลงกันหรือยุติกันไว้แล้ว ทฤษฎีสัญญาประชาคมก็เหมือนกัน ดังนั้น ล็อกจึงมีแนวคิดเกี่ยวกับสังคมนิยมหรือการเกิดทฤษฎีสัญญาประชาคม หรือสัญญาประชาคม มนุษย์ทุกคนจะต้องมาทำสัญญากันเพื่อให้เกิดรัฐ หรือเกิดสังคมขึ้น ถ้าไม่ทำสัญญากันแล้วรัฐหรือสังคมนิยมไม่เกิดขึ้นแน่นอน ฉะนั้นเราพอประมวลแนวคิดเกี่ยวกับมนุษย์ตามแนวสังคมนิยมหรือทฤษฎีสัญญาประชาคม

2. สัญญาประชาคม จุดมุ่งหมายของสัญญาก็คือ การจัดตั้งองค์กรและสถาบันที่เที่ยงธรรมในการที่จะบัญญัติกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายโดยมีรูปแบบของโครงสร้างสังคมการเมือง

3. อำนาจอธิปไตย สถานิติบัญญัติเป็นองค์กรที่มีอำนาจชั่วคราว รัฐบาลหรือพรรคมีส่วนเกี่ยวข้องอยู่ 4 ฝ่าย คือ

- 3.1 มีส่วนเกี่ยวข้องกับเจ้าของสัญญาประชาคม
- 3.2 เป็นผู้จัดตั้งพรรค
- 3.3 เป็นผู้ได้รับประโยชน์จากพรรคด้วย

3.4 สถานิติบัญญัติคือผู้บริหารทรสต์

4. หลักการสำคัญของทรสต์ คือ ผู้บริการทรสต์มีเพียงหน้าที่ แต่ไม่มีสิทธิ เพราะทั้งนี้ จุดมุ่งหมายของทรสต์มิได้จัดตั้งขึ้นเพื่อผลประโยชน์และความต้องการของผู้บริหาร ฉะนั้นทรสต์จึงมีหน้าที่ เพียงเป็นผู้บริหารหรือรับใช้เพื่อประโยชน์ของประชาชนเท่านั้นและทรสต์จะถูกถอดถอนเมื่อใดก็ได้ ถ้าหากทรสต์ทำหน้าที่บกพร่อง

5. มนุษย์มี สิทธิในทรัพย์สิน มนุษย์ในสภาวะธรรมชาตินั้นควรมีสิทธิเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะ สิทธิในทรัพย์สิน เหตุผลที่มนุษย์ยอมสละสิทธิตามธรรมชาติให้แก่สังคมก็เพื่อจุดมุ่งหมายหลักที่จะให้รัฐบาล ปกป้องคุ้มครองชีวิต เสรีภาพและทรัพย์สินของประชาชน (สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2546)

6. สังคมการเมือง (Polical Society) แนวคิดเรื่องสัญญาประชาคมการเมืองของล๊อค คือ ล๊อคมีทัศนะว่า ประชาชนทำสัญญาร่วมกันเพื่อจัดตั้งสังคมการเมือง เมื่อเกิดสังคมการเมืองขึ้นแล้วจึงทำการจัดตั้งรัฐบาล และรัฐบาลมีลักษณะเหมือนทรสต์ รัฐบาล เพียงทำหน้าที่รับใช้ ประชาชนและประชาชน เป็นผู้มีความอำนาจในการกำหนดและถอดถอนรัฐบาล

7. ขอบเขตของการปกครอง การใช้อำนาจของรัฐบาลเพื่อรับใช้ผลประโยชน์ของประชาชนในฐานะที่เป็นเจ้าของอำนาจสูงสุด

8. ประชาชนมีสิทธิในการปฏิวัติ ตามทัศนะของล๊อคแล้ว รัฐบาลมีเพียงหน้าที่รับใช้และรักษาผลประโยชน์ของประชาชนเท่านั้น ถ้ารัฐบาลยังทำหน้าที่ได้ดีก็ไม่มีปัญหา แต่ถ้าเมื่อใดรัฐบาลอ่อนแอและปฏิบัติหน้าที่บกพร่อง ประชาชนมีสิทธิที่จะถอดถอนรัฐบาลทันทีทันใด

9. สิทธิความเชื่อทางศาสนา สังคมการเมืองเป็นเรื่องส่วนร่วม ส่วนศาสนาเป็นเรื่องส่วนบุคคล ดังนั้นกิจกรรมทางศาสนาควรแยกออกจากการเมือง เหตุผลก็คือ สังคมการเมืองมีอำนาจตามกฎหมายที่จะกำหนดวิธีปฏิบัติของประชาชน โดยความเห็นชอบของประชาชนส่วนใหญ่ในขณะที่ศาสนา, องค์กรทางศาสนากระทำได้แต่เพียงเรียกร้อง ตักเตือนหรือแนะนำประชาชนให้ปฏิบัติตามเท่านั้น

สังคมมนุษย์ตามแนวคิดของจีน ฌ็องค ฌัก รุสโซ (Jean Jacpues Rosseau พ.ศ. 2255 - 2321)

จีน ฌัก รุสโซ เป็นชาวฝรั่งเศสที่เกิดในประเทศสวิตเซอร์แลนด์ เขามีแนวคิดเกี่ยวกับสังคมมนุษย์ว่าสภาพธรรมชาตินั้นเต็มไปด้วยความสุขสูงสุดมนุษย์ตามสภาพธรรมชาตินี้มีชีวิตอยู่อย่างง่าย ๆ มีความสะดวกสบายไม่ต้องดิ้นรนต่อสู้หรือเกิดความยุ่งยากใด ๆ เลยแต่มีปัจจัย 2 ประการ ที่กระตุ้นให้มนุษย์จำต้องมาอยู่รวมกันอยู่ในสังคมมนุษย์ มนุษย์จึงตกลงทำสัญญามอบอำนาจให้แก่ผู้ปกครองที่พวกเขาตนคัดเลือกมาบริหารสังคมต่อไปทฤษฎีสัญญาประชาคม สัญญาประชาคม หมายถึง สัญญาที่แต่ละคนบุคคลกระทำเพื่อมอบสิทธิธรรมชาติให้แก่บุคคลมีอยู่ให้แก่บุคคลที่สามโดยมีเจตนาอันเดียวกันของบุคคลที่สามนี้จะเข้ามาแทนที่เจตจำนงของคนทุกคนหมดและเป็นตัวแทนของคนทุกคนในทฤษฎีสัญญาประชาคม สังคมมนุษย์ตามแนวคิดของรุสโซจึงพอประมวลได้ดังนี้(มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2545)

1. มนุษย์ในสภาวะธรรมชาติ สภาวะธรรมชาติที่เป็นสภาวะที่ผาสุก ดังนั้นมนุษย์ในสภาวะธรรมชาตินั้นตามแนวคิดของรุสโซถือว่า เป็นธรรมชาติจริงๆที่มนุษย์ร่อนเร่พเนจรอย่างโดดเดี่ยว ไม่มีภาษา ไม่มีความสัมพันธ์อันใดที่สม่ำเสมอ เป็นสภาวะที่ยังขาดทั้งเหตุและผล แต่ในขณะที่เดียวกันมนุษย์ในสภาวะธรรมชาติเป็นมนุษย์ที่แข็งแกร่ง ว่องไว ปราดเปรียว มนุษย์มีความสุขเพราะไม่ต้องการอะไรมากนัก “ทุกข์ภัยประเภทไหนที่จะเกิดขึ้นแก่มนุษย์อิสระที่จิตใจเปี่ยมไปด้วยความสงบสุขและร่างกายเต็มไปด้วยสุขภาพ”

2. เสรีภาพและความสามารถ มนุษย์ที่เกิดมาเพื่อความสุขหรือความทุกข์ก็ตาม แต่ที่แน่นอนนั้น มนุษย์เกิดมามีความสามารถอยู่ 2 ประการ คือ

ประการแรก มนุษย์มีเสรีภาพที่ยินยอมหรือต่อต้านและความสามารถที่จะปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นในที่สุด มนุษย์ก็มีความสัมพันธ์กับเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน แม้จะมีความสัมพันธ์กัน แต่ความเป็นอิสระเสรีภาพที่สมบูรณ์

ประการที่สอง มนุษย์ต้องความสุขทางครอบครัว ต้องการได้มาซึ่งสิ่งจำเป็นต่อชีวิตของเขาอย่างรวดเร็ว และสะดวกสบายขึ้น ต้องการเข้าถึงความรู้สึกบางอย่างอันดีงาม

3. การประดิษฐ์คิดค้น มนุษยชาติหลุดพ้นจากสภาวะนี้ก็ด้วยความโชคร้ายโดยบังเอิญนั้น คือ การรู้จักประดิษฐ์คิดค้น การใช้โลหะและการเกษตรกรรม ศิลปะทั้งสองอย่างนี้ก่อให้เกิดการเอาที่ดินมาเป็นทรัพย์สิน ส่วนบุคคลก่อให้เกิดความไม่เสมอภาคความมั่งคั่งและความทุกข์ยาก ก่อให้เกิดแก่งแย่งชิงดีกัน รวมตลอดถึงต้นหาอาภรณ์ และความไม่สงบต่างๆ มนุษย์ช่างตีเหล็กและเกษตรกรก็กลายเป็นที่ระหองระแหง ทะเยอทะยานและใจร้าย จากผลของชะตากรรมนี้มนุษย์ไม่อาจกลับไปสู่สภาวะดั้งเดิมได้ มนุษย์แต่ต่อไปจำต้องดิ้นรนให้หลุดพ้นจากการทำลายล้างกันหันเข้ามาร่วมแผนการต่อสู้กันจึงเกิดสัญญาประชาคมขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

4. เสรีภาพและความเสมอภาค ทำอย่างไรจึงจะทำให้เสรีภาพดั้งเดิมยังคงดำรงอยู่ได้ในสภาวะสังคม เพราะในปัจจุบันนั้น มนุษย์ได้หลุดพ้นจากสภาพ สังคมแบบเดิมจนหมดสิ้นไปแล้ว ดังนั้น เขาจึงสามารถหาทางออกให้ปัญหาเหล่านั้นได้ นั่นคือ”จะต้องมอบอำนาจหรือโอนอำนาจหรือเสรีภาคส่วนบุคคลให้กับองค์คณะสังคม แต่อำนาจอธิปไตยขององค์คณะสังคมซึ่งแต่ละคนมีส่วนร่วมอยู่ในอำนาจนั้น

5. องค์อธิปัตย์ คำว่า องค์อธิปัตย์ ถ้าจะแยกศัพท์ ก็จะได้ดังนี้ คำว่าองค์ หมายถึง ภาคหรือส่วนประกอบหรืออวัยวะ อธิ หมายถึง ยิ่งใหญ่และทับและ ปัตย์หรือปเตยยะ หมายถึง ความเป็นใหญ่ เมื่อรวมศัพท์เข้าด้วยกันจึงได้ว่า องค์อธิปัตย์ หมายถึง ส่วนของความเป็นใหญ่หรือส่วนประกอบของอำนาจอธิปไตย ส่วนอำนาจอธิปไตยจะแบ่งเป็นเท่าไร อะไรบ้างนั้นเป็นหน้าที่ขององค์อธิปัตย์ องค์อธิปัตย์นั้น รุสโซจะพูดถึงปัญหา 2 ปัญหาคือ

1. ปัญหาอันชอบธรรม

2. ปัญหาของสิทธิพันธะสังคม

6. สิทธิและเสรีภาพ ในการเชื่อฟังนั้นในสัญญาประชาคมมีอยู่ 2 สถานภาพ คือ

6.1 สิทธิเสรีภาพในการเชื่อและฟังคำสั่งในฐานะของประชาชนหรือผู้อยู่ใต้การปกครอง

6.2 สิทธิเสรีภาพในการเชื่อและฟังคำสั่งในสถานภาพของผู้ปกครองและสถานภาพของประชาชน

7. เจตจำนงทั่วไป เจตจำนงทั่วไป หมายถึง เจตจำนงสาธารณะของประชาคมหรือประโยชน์ส่วนรวมหรือเจตจำนงรัฐ เจตจำนงทั่วไปส่วนมากจะหมายถึง การแสดงออกโดยเสียงมากของสมาชิกรัฐสภา

8. อำนาจอธิปไตย ตามทฤษฎีของรุสโซแล้ว คุณลักษณะของอธิปไตยก็คือ คุณลักษณะที่เกิดมาจากสัญญาและนิยามขององค์อธิปัตย์ องค์อธิปัตย์จัดตั้งขึ้นโดยสัญญาประชาคมก็คือ องค์คณะปวงชน ซึ่งกำหนดเจตจำนงทั่วไปขึ้นโดยกฎหมาย คุณลักษณะของอำนาจอธิปไตยหรือคุณลักษณะของเจตจำนงไม่อาจจะมอบหรือโอนให้กันได้ แบ่งแยกไม่ได้ ไม่อาจฉีดยาพิษได้และเด็ดขาด ดังนั้นคุณลักษณะอำนาจอธิปไตยนั้นรุสโซได้พอประมวลได้ดังนี้ คือ

- 8.1 อำนาจอธิปไตยเป็นอำนาจที่ไม่อาจมอบหรือโอนให้กันได้
- 8.2 อำนาจอธิปไตยแบ่งแยกมิได้
- 8.3 อำนาจอธิปไตยไม่อาจผิดพลาดได้ในเจตจำนงทั่วไปไม่อาจผิดพลาด
- 8.4 อำนาจอธิปไตยเป็นอำนาจเด็ดขาด

9. กฎหมาย ตามทัศนะของรูสโซแล้วกฎหมายมีค่าสูงเทียบเท่าศาสนา ความยุติธรรม และเสรีภาพมีอยู่ได้ก็โดยกฎหมายซึ่งเป็นสถาบันที่สูงส่งสุดท้ายของมนุษย์ กฎหมาย

10. ความยุติธรรม ตามทัศนะของรูสโซแล้ว กฎหมายไม่อาจให้ความยุติธรรมได้ ทั้งนี้ก็โดยเหตุที่องค์อธิปัตย์หรือองค์คณะปวงชนเท่านั้นที่จะมีคุณสมบัติเป็นผู้ออกกฎหมายได้ องค์ออกกฎหมายได้ องค์ออกกฎหมายเราแต่ละคนและจะมีใครที่จะไม่ยุติธรรมกับตัวเราเอง ในส่วนที่เกี่ยวกับผู้บริหารไม่มีผู้บริหารคนใดอยู่เหนือกฎหมาย เพราะผู้บริหารก็เป็นแต่เพียงผู้ปฏิบัติการขององค์อธิปัตย์ในการอยู่ภายใต้กฎหมายเราเป็นอิสระ

11. รัฐบาล ตามทัศนะของรูสโซ รัฐบาล ได้แก่ กลุ่มปัจเจกชนซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติการให้เป็นไปตามกฎหมายหรือรัฐมนตรีขององค์อธิปัตย์ ประชาชนไม่ได้แต่งตั้งรัฐบาลโดยทางสัญญา แต่แต่งตั้งขึ้นโดยทางกฎหมาย รัฐบาลบริหารไม่ใช่นายของประชาชน แต่เป็นเจ้าหน้าที่ของประชาชน ประชาชนแต่งตั้งและถอดถอนตามใจชอบ เจ้าหน้าที่เหล่านี้ต้องเคารพเชื่อฟังประชาชนเท่านั้น

12. ระบอบการปกครอง ตามทัศนะของรูสโซ ระบอบการปกครองที่ชอบธรรมมีอยู่ระบอบเดียว คือ ระบอบที่อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน

13. รูปแบบรัฐบาล ตามแนวคิดของรูสโซแล้ว รัฐบาลเป็นองค์กรที่ใช้กฎหมายอาจมีหลายรูปแบบก็พอประมวลได้ดังนี้ คือ

- 13.1 รัฐบาลประชาธิปไตย
- 13.2 รัฐบาลกษัตริย์
- 13.3 รัฐบาลเอกาธิปไตยหรือรัฐบาลกษัตริย์อันเป็นรูปแบบที่มีอำนาจบริหารอยู่ที่คนเดียว

14. ศาสนาของราษฎร ตามทัศนคติของรูสโซ ศาสนาเป็นแนวคิดสุดท้ายของสัญญาประชาคม คำว่า “ศาสนาของราษฎร” ตามสัญญาประชาคม รูสโซ เห็นว่า ศาสนาเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพที่สุดในการสร้างเอกภาพทางสังคม

สรุป

มนุษย์ตามแนวสังคมศาสตร์ มนุษย์เราได้พยายามรวมกลุ่มหรือเกาะกลุ่มกันอย่างเหนียวแน่นเพื่อความอยู่รอดหรือเพื่อมิให้ขาดสายพันธุ์หรือเผ่าพันธุ์ชาติของมนุษย์ ดังที่นักวิทยาศาสตร์ได้ทำการศึกษาค้นคว้ากันว่า มนุษย์ตามประวัติศาสตร์พวกเขาพากันดำเนินวิถีชีวิตกันอย่างไร อยู่กันแบบไหนหรือช่วยเหลือซึ่งกันและกันอย่างไรโดยทางประวัติศาสตร์ เขาบันทึกกันไว้อย่างไร ใช้อะไรเป็นหลักฐานในการบันทึกให้อนุชนได้ทราบประวัติความเป็นมาบ้างและเริ่มแรกทีเดียวนั้นสิ่งมีชีวิตซึ่งอุบัติขึ้นมาแล้ว พวกเขาช่วยกันแก้ปัญหากันอย่างใด โดยเฉพาะปัญหาแรก คือ ปัญหาเกี่ยวกับอาหาร ปัญหาเครื่องนุ่งห่ม ปัญหาที่อยู่อาศัยและปัญหาการเจ็บไข้ได้ป่วย เป็นต้น ปัจจัยอันเป็นพื้นเหล่านี้ สิ่งมีชีวิตจะต้องประสบและแก้ไขสิ่งมีชีวิตเหล่านี้ แก้ปัญหาไม่ได้ก็จำเป็นจะต้องสูญเผ่าพันธุ์ไปโดยปริยายดังประวัติศาสตร์ที่เราได้ศึกษามาแล้วอาจจะจริงหรือไม่จริงได้ทั้งสองประการ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับศรัทธาของผู้ศึกษาเท่านั้น

เอกสารอ้างอิง

- มูลนิธิชุดโลกสีเขียว. (2537). *มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: ไทยอินโฟคอนลิเกท จำกัด.
- สุพิศวงศ์ ธรรมพินทา. (2543). *มนุษย์กับสังคม*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ภูมิไทย.
- สมบัติ อารังธัญวงศ์. (2546). *การเมือง*. (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ: เสมาธรรม.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2542). *ปรัชญาการเมือง*. (พิมพ์ครั้งที่ 16). กรุงเทพฯ: ม.สุโขทัยธรรมมาธิราช.
